

Joanna Biernacka

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie,
Wydział Ekonomiczny, Zakład Polityki Gospodarczej i Turystyki
biernacka3@op.pl

ANALIZA INNOWACYJNOŚCI TURYSTYKI MEDYCZNEJ W REGIONIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Streszczenie: Niniejsza praca podejmuje tematykę innowacyjności usług w turystyce medycznej. Określono tu definicję turystyki medycznej oraz umiejscowiono ją jako jedną z form turystyki zdrowotnej. Praca przedstawia ogólne pojęcie i znaczenie innowacyjności usług turystycznych, szczególnie w kontekście turystyki medycznej. Szczegółowa analiza innowacyjności tego typu turystyki objęła województwo zachodniopomorskie jako wiodący region oferujący usługi z tego zakresu. Określono wpływ, jaki turystyka medyczna wywiera na możliwość rozwoju regionu zachodniopomorskiego.

Słowa kluczowe: turystyka, medycyna, innowacyjność, usługi, województwo zachodniopomorskie.

Klasyfikacja JEL: A12, F23, H00, I11, O19, Z1.

ANALYSIS OF INNOVATION IN MEDICAL TOURISM IN THE ZACHODNIOPOMORSKIE REGION

Abstract: This paper discusses the subject of innovation in medical tourism services. It defines the concept of medical tourism and positions it as one of the forms of health tourism. The paper presents the general concept as well as the importance of innovation in tourism services, especially in the context of medical tourism. It contains a detailed analysis of innovation in medical tourism covering the Zachodniopomorskie region as this is the leading area for such services in Poland. The influence of medical tourism on the development of the region is also examined.

Keywords: tourism, medicine, innovation, services, Zachodniopomorskie region.

Wstęp

Turystyka medyczna jest ogólnoświatowym trendem. Coraz więcej ludzi, planując wypoczynek, łączy go z różnego rodzaju zabiegami dla zdrowia i urody. Turystyka zdrowotna, a w jej ramach medyczna, ma w Polsce ponaddwustuletnią historię i rozwija się bardzo dynamicznie. Sektor polskiej turystyki medycznej jest obecnie wart kilkaset milionów złotych, co zostało dostrzeżone przez Ministerstwo Gospodarki, które intensywnie promuje polskie usługi medyczne.

Tajemnicą sukcesu polskiej oferty turystycznej jest jej innowacyjność. W turystyce medycznej wydzielone zostały aż cztery rodzaje innowacji: produktowe, organizacyjne, procesowe (technologiczne) i marketingowe. Efektem innowacji jest atrakcyjna oferta medyczna, która w zestawieniu z atrakcyjnymi cenami, bogactwem krajobrazu i pozytywnym obrazem polskiej medycyny w oczach zagranicznych turystów stanowi o sukcesie i dynamicznym rozwoju tego sektora.

Zgodnie z przeglądem turystyki medycznej dokonany przez Medi-Tour, województwo zachodniopomorskie jest najlepiej wypromowanym regionem w Polsce. Zajmuje wiodącą pozycję wśród regionów, w których świadczone są usługi z zakresu turystyki medycznej. Niniejsza praca przybliży tematykę wpływu innowacyjności turystyki medycznej na możliwość rozwoju regionu zachodniopomorskiego.

1. Pojęcie turystyki medycznej

Turystyka medyczna jest jedną z trzech form turystyki zdrowotnej. Poza nią funkcjonują turystyka uzdrowiskowa oraz spa i wellness. Jest ona jednocześnie elementem turystyki narodowej, międzynarodowej i wewnątrzkrajowej. W literaturze przedmiotu można się spotkać z podejściem traktującym turystykę medyczną jako:

- obowiązkowy punkt wakacyjnego programu wyjazdu turystycznego [Rab-Przybyłowicz 2010, s. 695–696];
- pojęcie tożsame z globalną opieką zdrowotną [Lunt i Carrera 2010, s. 28].

Problematyką badawczą z zakresu turystyki medycznej zajmowali się dotychczas głównie ekonomiści. M. Prochorowicz [2008, s. 133] na przykład uznaje, że turystyka medyczna to nic innego jak łączenie leczenia z turystyką. Analizując zakres świadczonych usług medycznych, należy wskazać, że tury-

styka medyczna nie zawsze jest powiązana jedynie z przywracaniem komuś zdrowia. M. Sztorc [2008, s. 567–579] określenie „turystyka medyczna” stosuje jako synonim turystyki zdrowotnej, uzdrowiskowej oraz spa i wellness, traktując osoby uczestniczące w turystyce zdrowotnej jako turystów medycznych.

A. Białk-Wolf [2010, s. 655] z kolei stwierdza, że „turystyka medyczna polega na dobrowolnym przemieszczaniu się do obcego państwa w celu poddania się tam planowanemu leczeniu w celu ratowania zdrowia, podniesienia jakości życia lub poprawy wyglądu, z przyczyn finansowych, jakościowych lub ze względu na niedostępność świadczeń w miejscu zamieszkania, niejednokrotnie połączonym ze zwiedzaniem odwiedzanego miejsca”. Według autora artykułu za najbardziej trafną definicję turystyki medycznej należy uznać tę sformułowaną przez J. Rab-Przybyłowicz [2010, s. 695], która wskazuje, że turystyka medyczna dotyczy wyjazdów poza granice swojego regionu lub kraju, których motywem staje się pobyt w gabinecie, klinice lub szpitalu w celu poprawy zdrowia lub urody pod opieką lekarzy specjalistów.

Określenie „turystyka medyczna” jest powszechnie używane przez pacjentów, którzy podróżują poza miejsce realizowania stałej opieki zdrowotnej. Celem takich wyjazdów jest dostęp do szeroko rozumianych usług medycznych, które są oferowane za granicą i za które pacjenci najczęściej płacą sami.

Z ekonomicznego punktu widzenia wymienia się dwie formy turystyki medycznej, które wynikają z:

- orientacji na jakość, w odniesieniu do turystów medycznych z krajów słabo rozwiniętych gospodarczo, którzy wyrażają chęć przybycia do innego kraju, gdzie usługi medyczne są świadczone na najwyższym poziomie lub z chęcią zaakcentowania własnego statusu społeczno-zawodowego;
- orientacji na koszt, co oznacza formę turystyki ukierunkowanej na takich turystów medycznych, którzy pochodzą z krajów o wysokim poziomie innowacyjności medycznej i zamożności gospodarczej i ze względu na niższą cenę usługi podróżują do krajów, w których usługi medyczne są tańsze [Białk-Wolf 2010, s. 655].

Zakres oferowanych usług medycznych jest dość szeroki, bowiem potrzeby zdrowotne i oczekiwania współczesnych konsumentów są coraz bardziej zindywidualizowane. W zakres najważniejszych usług turystyki medycznej można wliczyć badania diagnostyczne, chirurgię plastyczną w formie modelowania ciała i twarzy, korekt wad wrodzonych, ginekomastii, odsysania tkanki tłuszczowej, liolizy iniekcyjnej bądź intralipoterapii, chirurgii bariatrycznej, medycynę i dermatologię, ortopedię, okulistykę, stomatologię, laryngologię oraz ginekologię [Bukowska-Piastryńska 2008, s. 58].

2. Pojęcie innowacyjności usług turystycznych

Innowacyjność jest w ostatnich latach postrzegana jako jedno z podstawowych źródeł przewagi konkurencyjnej. Pojęcie to jest powiązane z wprowadzeniem czegoś nowego, nowatorstwem, ulepszeniem i reformą. Zgodnie z przykładową definicją, innowacją jest „istotna zmiana funkcji produkcji, polegająca na odmiennym niż uprzednio kombinowaniu, czyli łączeniu ze sobą czynników produkcji” [Gaworecki 2010, s. 35–39].

Obecnie uznaje się znaczenie innowacyjności w usługach, w tym także turystycznych i medycznych. Innowacje w obszarze turystyki oznaczają zmiany w metodach produkcji oraz procesie świadczenia usług, które wykorzystują do tego celu nową bądź niestosowaną wcześniej wiedzę. Najważniejszym przedmiotem innowacji w usługach jest kontakt z klientem usługodawcy, który stanowi istotę produktu – usługi oraz ważne źródło innowacji [Boruszczak 2011, s. 32–35].

W przypadku turystyki medycznej innowacją jest nie tylko wszystko to, co pacjent rozumie pod tym kątem, ale także to, o czym pacjenci często nie wiedzą. Tego rodzaju innowacje wpływają na funkcjonowanie podmiotów leczniczych. Jako przykład można podać wirtualny obieg dokumentów w szpitalu. Innowacje zauważane przez pacjentów odnoszą się do oferowanych usług, zarządzania nimi i do ich promocji.

Według danych szacunkowych wartość segmentu turystyki medycznej w Polsce w 2011 roku wynosiła blisko 800 mln zł, a liczba zagranicznych pacjentów około 300 tysięcy [Medycyna estetyczna 2012]. Dane Instytutu Turystyki wskazują, że każdego roku w celach leczniczych do Polski przyjeżdża około 3 milionów cudzoziemców. Powodem zainteresowania polską medycyną są, poza wysoką jakością usług, także różnice w cenach, które sięgają nawet 80% w porównaniu z Wielką Brytanią, Niemcami czy Stanami Zjednoczonymi. Liczba uczestników takiej formy turystyki nadal się zwiększa, również w obszarze turystyki krajowej, co potwierdzają dane Instytutu Turystyki.

Biorąc pod uwagę charakter i rodzaje wdrażanych innowacji w zakresie turystyki medycznej, można je pogrupować w innowacje produktowe, organizacyjne, marketingowe i procesowe. Przykłady takich innowacji przedstawiono w tabeli 1.

Należy uznać, że szczególne znaczenie mają obecnie innowacje organizacyjne i marketingowe. Działaniem pomocnym w ich wprowadzaniu może być najnowszy projekt Ministerstwa Gospodarki, które przeznaczyło 4 mln zł na promocję na świecie polskiego sektora turystyki medycznej o wysokim potencjale eksportowym [PAIiZ 2012].

Tabela 1. Innowacje w turystyce medycznej

Innowacje	Przykłady faktyczne lub propozycje
Produktowe	– opatrunek kolagenowy [Baczko 2011, s. 328–329] – stosowanie produktów i składników regionalnych do produkcji kosmetyków – oferowanie innowacyjnych zabiegów, mniej inwazyjnych, zastępujących tradycyjne – dostęp do nowoczesnych leków – pogłębianie wiedzy przez specjalistów na szkoleniach i seminariach medycznych – konsultacje z najlepszymi specjalistami, także zagranicznymi – działania zmierzające do skrócenia procesu rekonwalescencji
Procesowe	– nowy sprzęt i aparatura medyczna – nowe oprogramowanie – innowacje technologiczne w ofercie turystyki medycznej, głównie dla osób niepełnosprawnych – skracanie procesu leczenia – skracanie kolejek
Organizacyjne	– zmiany związane z prywatyzacją klinik i gabinetów lekarskich – elektroniczny obieg dokumentów – elektroniczne bazy danych pacjentów – elektroniczne rezerwacje – elektroniczne przysyłanie badań do dalszej analizy
Marketingowe	– zaangażowanie się Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych w program promocji turystyki medycznej w świecie finansowany z funduszy unijnych [Trendbook Poland 2010, s. 43–47] – łączenie medycyny estetycznej ze sztuką – uczestniczenie w organizacjach pozarządowych i klastrach w celu poszukiwania nowych pacjentów [Żołnierski 2011, s. 190] – programy lojalnościowe

Źródło: Opracowano na podstawie zgromadzonych danych.

Istotne znaczenie w zakresie innowacyjności w turystyce medycznej ma MedCluster, który jest unikatowym w skali kraju klastrem medycznym. Sieć współpracy została nawiązana w 2007 roku jako „Klaster Medycyna Polska Południowy Wschód”. Jest to inicjatywa przedstawicieli zakładów opieki zdrowotnej. Skupia on w swoim kręgu przychodnie, uzdrowiska, jednostki badawczo-naukowe i firmy doradcze. Jako jeden z najważniejszych efektów jego działalności wskazuje się powstanie nowoczesnej opieki medycznej, świadczenie kompleksowych usług medycznych i usług turystyki medycznej, przy zastosowaniu najnowocześniejszych metod i innowacyjnych technologii [Medcluster 2014].

Misją Klastra jest rozwój współpracy i integracji środowisk, które działają w zakresie innowacyjnych rozwiązań w obszarze ochrony zdrowia. Celem jego działalności jest dodatkowo generowanie innowacyjnych rozwiązań.

3. Analiza innowacyjności turystyki medycznej w województwie zachodniopomorskim

Województwo zachodniopomorskie słynie z najlepszych warunków klimatycznych nad Bałtykiem. Duży poziom wilgotności powietrza jest efektem niewielkiej odległości dużych zbiorników wodnych i bardzo dużego zalesienia. Na tym terenie panuje zdecydowanie łagodny klimat. Powietrze bogate w jod oraz cieplejsza woda są atutami, które przekonują turystów [medi-tour.pl b.r.].

Największym powodzeniem wśród zagranicznych pacjentów cieszą się usługi stomatologiczne. Do klinik stomatologicznych znajdujących się w województwie zachodniopomorskim w 2012 roku przybyło blisko 8 tys. turystów. Wartość ta w porównaniu z 2011 rokiem nie uległa istotnym zmianom. Innymi dziedzinami, które przyciągają turystów z całej Europy, są chirurgia estetyczna i plastyczna, kardiologia i kardiochirurgia, wczasy lecznicze oraz spa i wellness, a także rehabilitacja, bariatria, okulistyka i traumatologia. Z usług medycyny estetycznej skorzystało w 2012 roku przeszło 5 tys. turystów. W 2011 roku wartość ta była większa i przekraczała 5,5 tys. [medi-tour.pl b.r.]. Udział pozostałych usług z zakresu turystyki medycznej w ogólnej wartości jest znacznie mniejszy.

W zakres największych korzyści, jakie przynosi rozwój turystyki medycznej w województwie zachodniopomorskim, wlicza się przystosowanie klinik i szpitali do funkcjonowania w roli placówek o charakterze międzynarodowym. Regularnie zwiększany zostaje także komfort pobytu w nich, a także dokonywane są inwestycje w sprzęt najnowszej technologii. Wartość inwestycji zrealizowanych w tym zakresie w latach 2010–2013 szacuje się na 7,5 mln złotych [Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego 2005, s. 108–109] i z każdym rokiem wzrasta. Inwestycje te dotyczyły w głównej mierze specjalistycznej aparatury diagnostycznej i wyposażenia oddziałów szpitalnych.

Placówki medyczne z województwa zachodniopomorskiego zrealizowały wszelkie inwestycje w innowacje wskazane w tabeli 1. Na przykład w zakresie chirurgii estetycznej i plastycznej wprowadzono nowoczesne metody wykonywania zabiegów, które całkowicie eliminują ryzyko pozostawienia

blizn, a także uzupełniono je o dodatkowe zabiegi kosmetyczne oparte na naturalnych produktach, których celem jest skrócenie czasu rekonwalescencji.

W przypadku kardiologii i kardiochirurgii, kliniki regionu posiadają wysoko wykwalifikowaną kadrę i nowoczesną aparaturę badawczą. Dzięki temu badania są bardzo szczegółowe, a zatem niemal całkowicie eliminują możliwość nierozpoznania jakiegokolwiek schorzenia w tym zakresie. Placówki te korzystają dodatkowo z najnowocześniejszych implantów stosowanych przy operacjach serca.

Odnosząc się do stomatologii, standardem jest bezbolesne przeprowadzanie zabiegów. Dodatkowo istnieje wiele pracowni protetycznych, które wykonują implanty zębów z najnowszych tworzyw o bardzo dużej wytrzymałości. Wszelkie zabiegi są wykonywane nowoczesną aparaturą.

W każdej pozostałej gałęzi medycznej, która przyciąga turystów do regionu, wprowadzono przede wszystkim nowoczesne sprzęty oraz rozwiązania, które zwiększają komfort pacjentów oraz ryzyko wystąpienia komplikacji.

Inwestycje w tej sferze zostały zrealizowane między innymi w klinice Celcus Bis S.C. w Sarbinowie, w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowie w Zegrzu Pomorskim, a także szpitala w Kamieniu Pomorskim. Nie sposób wymienić wszystkich podmiotów medycznych, które wdrażają w swoją działalność innowacje. Wskazane powyżej zostały zatem podane jako przykładowe, które charakteryzują się największą innowacyjnością [medi-tour.pl b.r.].

Drugi kierunek dotyczy ogólnie pojmowanej infrastruktury turystycznej. Hotele oraz pensjonaty, w których zatrzymują się pacjenci, dbają o zapewnienie gościom wygody i atrakcji [*Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego* 2005, s. 112–115]. W tym wypadku wartość inwestycji nie jest znana.

Województwo zachodniopomorskie jest najlepiej wypromowanym regionem w Polsce [medi-tour.pl b.r.]. Ośrodki lecznicze wprowadzają coraz nowsze i bardziej zaawansowane usługi, których celem jest zwiększenie innowacyjności. Modyfikowane i urozmaicane są także oferty dla pacjentów. Często przeprowadzane są badania rynków zagranicznych w zakresie usług medycznych, co jest dokonywane głównie przez Instytut Turystyki oraz menedżerów dużych placówek szpitalnych. Na tej podstawie czerpane są informacje o nowych możliwościach, które są następnie wdrażane [medi-tour.pl b.r.].

W wielu miejscach wdrożono również strategię zarządzania jakością oraz podjęto działania marketingowe, których celem jest zwiększenie liczby pacjentów przyjeżdżających do regionu. Poszerzono również dostępność poszczególnych kanałów informacyjnych, w szczególności internetowych [medi-tour.pl b.r.].

W ośrodkach oferujących turystykę medyczną wprowadzane są również innowacje produktowe, które nawiązują do elementów lokalnych i regionalnych Zachodniopomorskiego. Jako przykład można w tym zakresie wskazać wykorzystanie wody morskiej i oczyszczonego piasku morskiego do zabiegów skórnych czy wykorzystanie panującego mikroklimatu w leczeniu chorób płuc. Często pojawiają się przypadki produkcji kosmetyków z naturalnych bogactw. Działania te mają także charakter marketingowy, który ma zachęcić turystów do korzystania z oferowanych w tym zakresie usług.

Większość obiektów znajdujących się w województwie zachodniopomorskim oferuje zestawy zabiegów nakierowane na leczenie konkretnego schorzenia. Podmioty medyczne nie ograniczają jednak świadczonych usług. Na przykład, zabiegi skórne zostają uzupełnione o „rehabilitację kosmetyczną” nakierowaną na pielęgnację skóry produktami pochodzenia naturalnego [medi-tour.pl b.r.].

Dla szczegółowej analizy problemu innowacyjności w turystyce medycznej regionu zachodniopomorskiego dokonano krótkiego porównania z regionem południowym, czyli województwem dolnośląskim. Największym uznaniem pośród turystów cieszy się bowiem wrocławska kadra medyczna. Kliniki stomatologiczne z tego regionu są coraz częściej odwiedzane także przez obcokrajowców. Najlepszym przykładem może być ośrodek Clinident, który w każdym roku przyjmuje kilkanaście tysięcy turystów medycznych, w tym także zagranicznych. Region ten odwiedzają również pacjenci przyjeżdżający na zabiegi chirurgii plastycznej i ginekologii estetycznej. Największym zainteresowaniem w tym względzie cieszą się kliniki Optimus i Medic-Beauty.

Wskazane podmioty medyczne są uznawane za jedno z najbardziej innowacyjnych w Polsce. Ich roczne inwestycje w tę sferę kształtują się na poziomie nawet kilku milionów. Dzięki temu podmioty te jako działające w formie prywatnej wprowadzają wszelkie popularne innowacje nie tylko z zakresu organizacyjnego, ale przede wszystkim dotyczącego bezpośrednio świadczenia usług medycznych. Przykładem mogą być laserowe zabiegi estetyczne czy zastąpienie inwazyjnych zabiegów zdrowotnych bezinwazyjnymi, głównie laserowymi, lub mniej inwazyjnymi, czyli laparoskopowymi.

Jak wskazuje IMAJ (International Medical Travel Journal), jednym z pierwszych krajów, które zauważyły potencjał turystyki medycznej i wykorzystały go do zainteresowania tą sferą turystów, były Indie. Światowym liderem turystyki medycznej jest Singapur. Wyposażenie tamtejszych klinik jest uznawane za najlepsze w Azji, podobnie jak umiejętności i wiedza specjalistów. Czołowe miejsce w rankingu najczęściej odwiedzanych krajów ma również Tajlandia. Coraz więcej cudzoziemców podróżuje w celach medycznych również do Ma-

leżi. Znaczny wpływ na zainteresowanie malezyjskimi usługami medycznymi miały rządowe programy na rzecz promocji turystyki medycznej za granicą.

Do najchętniej odwiedzanych krajów Europy należą Turcja, Węgry i Czechy. Zasadniczym powodem podróży jest istotna różnica cenowa w stosunku do kosztów zabiegów przeprowadzanych na przykład w Wielkiej Brytanii czy Niemczech.

Medycyna we wskazanych krajach jest bardzo wysoko rozwinięta. Korzysta z najnowszych wynalazków i rozwiązań, które znacznie zmniejszają ryzyko skutków ubocznych i zagrożenie niepowodzeniem. Dodatkowo turyści często mają większe szanse na wykonanie zabiegu za granicą w krótkim czasie niż we własnym kraju. To w połączeniu z innowacyjnością usług medycznych oraz stosunkowo niskimi cenami zabiegów warunkuje wysoki potencjał rozwojowy turystyki medycznej na świecie. Biorąc jednak pod uwagę województwo zachodniopomorskie, region ten dość znacznie odbiega od standardów światowych. Jednak w porównaniu ze standardem krajowym jest on uznawany za najlepszy kierunek turystyki medycznej.

4. Wpływ innowacyjności turystyki medycznej na możliwość rozwoju regionu zachodniopomorskiego

Turystyka medyczna województwa zachodniopomorskiego jest uznawana za innowacyjną. W związku z tym ma ona duże szanse na zyskanie zainteresowania ze strony pacjentów. Dzięki wdrażaniu wszelkiego rodzaju innowacyjnych rozwiązań turystyka medyczna wpływa na rozwój całego regionu. Najważniejszym aspektem jest to, że turystyka jako całość jest istotnym czynnikiem rozwoju każdego regionu. Turystyka medyczna ma zatem swój udział w tym względzie, a jej wysoki potencjał rozwojowy jest tym elementem, który ma istotne znaczenie w rozwoju regionu jako turystycznego, nie tylko z zakresu medycyny.

Dzięki dużemu zainteresowaniu pacjentów przyjazdem do Zachodniopomorskiego, a także działaniom ukierunkowanym na realizację tego celu, wiele zyskuje także cały region. Korzysta przede wszystkim baza noclegowa, dla której zakładany wzrost dochodów do 2018 roku może wynieść nawet 45–50%. Nie wszystkie obiekty oferują możliwość noclegu, a często sami pacjenci podejmują decyzję o zatrzymaniu się w innym miejscu. W ten sposób dostępna baza turystyczna jest lepiej wykorzystana, co zwiększa dochody takich obiektów [medi-tour.pl b.r.].

Zyskują także baza gastronomiczna i infrastruktura transportowa. Ich wykorzystanie jest najczęściej nieodłącznym elementem realizacji turystyki, także medycznej. Pacjenci często podróżują w inne miejsca regionu, gdzie chętnie korzystają z lokalnej kuchni. Jednocześnie odwiedzają wiele atrakcji turystycznych. Wciąż zwiększające się zainteresowanie turystów medycznych tym regionem warunkuje konieczność dalszego rozwoju wszelkiej infrastruktury turystycznej. W ten sposób wzrasta jej poziom, co odzwierciedla się w zainteresowaniu wszystkich rodzajów turystów.

W regionie zachodniopomorskim z każdym rokiem przybywa turystów. Jednak w przypadku turystyki medycznej sytuacja jest zróżnicowana. W 2012 roku na przykład region ten w celach medycznych odwiedziło blisko 15 tys. turystów polskich. Wartość ta w 2011 roku jednak była znacznie większa i wynosiła blisko 20 tys. [*Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2012 roku*, s. 10]. Liczba turystów zagranicznych przybywających do regionu w celach medycznych wyniosła z kolei w 2012 roku około 25 tys., co dało spadek w porównaniu do 2011 roku, gdzie ich liczba wyniosła blisko 50 tys. [*Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2012 roku*, s. 12].

Na zakończenie niezbędne jest dokonanie analizy SWOT dla turystyki medycznej w województwie zachodniopomorskim, co przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
– atrakcyjne położenie – dobre położenie komunikacyjne – wysoka innowacyjność świadczonych usług medycznych – inwestowanie znacznych środków finansowych w innowacje medyczne – wysoko rozwinięty gospodarczo region – korzystny klimat – dostępność infrastruktury	– wysoka konkurencyjność innych regionów i krajów – wysokie ceny świadczeń medycznych – często niskie kwalifikacje kadry medycznej – niski standard szpitali – brak znajomości języków obcych przez personel medyczny – niewielki udział produktów naturalnych w medycynie
Szanse	Zagrożenia
– rozwój medycyny w Polsce – inwestowanie w rozwój medycyny – ciągle dokształcanie lekarzy i uczestniczenie w międzynarodowych szkoleniach	– konkurencyjność ze strony innych regionów – niskie zainteresowanie Polską jako kierunkiem turystycznym

Wszelkie innowacje wprowadzane do oferty turystycznej obiektów medycznych mają na celu zwiększenie ich atrakcyjności w świadomości potencjalnych i dotychczasowych pacjentów. W efekcie zakładane jest zwiększenie liczby osób odwiedzających region do około 30 tys. osób w 2015 roku oraz

35 tys. do 2018 roku [*Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego* 2005, s. 112–115]. W ten sposób umożliwiony zostaje przede wszystkim rozwój samych ośrodków turystyki medycznej, co w efekcie zwiększa ich pozycję na świecie.

Podsumowanie

Turystyka medyczna jest w ostatnich czasach uznawana za jedną z najszybciej rozwijających się sfer turystyki. Jest ona podejmowana najczęściej w związku z podjęciem leczenia poza miejscem zamieszkania. Możliwości korzystania z turystyki medycznej są uwarunkowane przede wszystkim jej dostępnością oraz innowacyjnością. Wyposażenie prywatnych klinik czy państwowych szpitali w najnowsze i wysoce nowoczesne urządzenia i standardy zachęcają pacjentów do skorzystania z ich usług.

Działalność lecznicza związana z turystyką medyczną jest oferowana nie tylko mieszkańcom Polski, ale również całego świata. Obcokrajowcy najczęściej samodzielnie finansują takie usługi. Podmioty medyczne województwa zachodniopomorskiego najczęściej odwiedzają turyści z Niemiec. Główną zachętą są niskie ceny świadczonych usług w porównaniu z obowiązującymi na terenie Niemiec, a także wysoka jakość tych usług. Zachodniopomorskie placówki medyczne odwiedza także wielu turystów z całej Europy. Korzystają oni najczęściej z chirurgii estetycznej i plastycznej, usług kardiologów i kardiochirurgów oraz z rehabilitacji, bariatрії, okulistyki i traumatologii. Dzięki zainteresowaniu zachodniopomorskim rynkiem medycznym, region ten zyskuje także ogromne uznanie jako miejsce ogólnie pojmowanej turystyki.

Najważniejszymi korzyściami z innowacyjności w produktach turystyki medycznej są jednak względy finansowe. Duża wielkość przyjazdowa generuje duże zyski, które są następnie inwestowane w dalszy rozwój. Zgodnie z szacunkami marszałka województwa zachodniopomorskiego, aż 65% zysków jest przeznaczana na dalszy rozwój placówek medycznych. Wartość tych zysków nie jest jednak do końca znana, a różne źródła wskazują na kwoty rzędu kilku, a nawet kilkunastu milionów złotych rocznie. W ten sposób powstaje pewnego rodzaju spirala, która warunkuje rozwój regionu.

Podsumowując analizowaną problematykę, należy zaznaczyć, że w artykule nie wyczerpano wszystkich aspektów związanych z innowacyjnością w turystyce medycznej. Wывód ograniczono do informacji powszechnie dostępnych oraz związanych z atrakcyjnością regionu dla pacjentów realizujących

turystykę medyczną. Implikacją dla dalszych rozważań z tego zakresu jest przeprowadzenie szczegółowych badań obejmujących turystów korzystających z usług medycznych, a także dyrektorów poszczególnych placówek.

Bibliografia

- Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego. Strategia rozwoju turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku*, 2005, Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna, Szczecin.
- Białk-Wolf, A., 2010, *Potencjał rozwojowy turystyki medycznej*, w: Panasiuk, A. (red.), *Potencjał turystyczny – zagadnienia ekonomiczne*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 591, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 53, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Baczko, T., 2011, *Raport z innowacyjności gospodarki Polski w 2010 roku*, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.
- Bukowska-Piastrzyńska, A., 2008, *Marketing usług zdrowotnych. Od budowania wizerunku placówki do zadowolenia klientów*, CeDeWu, Warszawa.
- Boruszczak, M., 2011, *Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa*, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, Gdańsk.
- Gaworecki, W., 2010, *Turystyka*, PWE, Warszawa.
- Lunt, N., Carrera, P., 2010, *Medical Tourism: Assessing the Evidence on Treatment Abroad*, Maturitas, vol. 66, no. 1.
- Medcluster – Klaster Medyczny, 2014, MedycynaPolska, <http://www.medycynapolska.pl/index.php/top-block/item/71-medcluster> [dostęp: 15.11.2013].
- medi-tour.pl, b.r., *Turystyka zdrowotna i medyczna – Szczecin i Zachodniopomorskie*, <http://www.medi-tour.pl/253,0,turystyka-zdrowotna-medyczna-szczecin-zachodniopomorskie.html> [dostęp: 15.11.2013].
- Medycyna estetyczna skorzysta na programie promocji turystyki medycznej, 2012, Rynek Estetyczny, 31 maja, <http://www.rynekestetyczny.pl/medycyna-estetyczna-skorzysta-na-programie-promocji-turystyki-medycznej/> [dostęp: 10.05.2012].
- PAIiZ, 2012, *PAIiZ promuje turystykę medyczną*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, 17 kwietnia, http://www.paiz.gov.pl/20120417/paiiz_promuje_turystyke_medyczna [dostęp: 5.11.2013].
- Panasiuk, A., 2010, *Potencjał turystyczny – zagadnienia ekonomiczne*, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 53.
- Prochorowicz, M., 2008, *Turystyka medyczna nową perspektywą dla polskich placówek służby zdrowia*, w: Grzywacz, R. (red.), *Turystyka i rekreacja szansą rozwoju aktywności społecznej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Rzeszów.

- Rab-Przybyłowicz, J., 2010, *Tworzenie produktu dla turystyki medycznej w Szczecinie*, w: Panasiuk, A. (red.), *Potencjał turystyczny – zagadnienia ekonomiczne*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 591, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 53, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Sztorc, M., 2008, *Podróże turystyczne obcokrajowców w celach zdrowotnych do Polski*, w: Gaworecki, W., Mroczyński, Z. (red.), *Turystyka i sport dla wszystkich w promocji zdrowego stylu życia*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, Gdańsk.
- Trendbook Poland 2010*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Warszawa.
- Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2012 roku*, 2013, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin.
- Żołnierski, A., 2011, *Koncepcja popytowego podejścia do innowacji w produkcji aparatury medycznej w świetle badań jakościowych*, w: Baczko, T. (red.), *Raport z innowacyjności gospodarki Polski w 2010 roku*, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.